

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.04.49

**Inventaris van het archief van het Ministerie van
Binnenlandse Zaken: 10e Afdeling Adelszaken, 1853-
1859**

Versie: 23-06-2021

H.A.J. van Schie

Nationaal Archief, Den Haag 1986

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Verwante archieven.....	9
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Binnenlandse Zaken: 10e Afdeling Adelszaken

Archiefbloknummer:

B24039

Omvang:

6 inventarisnummer(s) 0,60 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Ministerie van Binnenlandse Zaken / 10e afdeling (Adel), , 1853-1859

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het chronologisch geordende archief bevat stukken over kwesties als naamswijziging van adellijke geslachten en wapens van publiekrechtelijke lichamen, vooral van gemeenten.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken: 10e Afdeling Adelszaken, nummer toegang 2.04.49, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, BiZa / Adelszaken, 2.04.49, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

¹

De adelsaangelegenheden werden in de periode 1814-1852 vrijwel uitsluitend door de Hoge Raad van Adel behartigd. Dit college bracht zijn adviezen rechtstreeks aan de Koning uit. Bij Koninklijk Besluit van 17 september 1852, no. 44, werd bepaald, dat de werkring van de Hoge Raad van Adel werd beperkt tot het geven van advies aan de minister van Binnenlandse Zaken, en wel in die gevallen, waarin daaromtrent deze minister aan de Koning moest rapporteren. De overige werkzaamheden van de Raad werden opgedragen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Per 1 januari 1853 werden de ambtenaren van de Hoge Raad van Adel allen ontslagen. Mr. W.J. baron d'Ablaing van Giessenburg, tot dan lid van de Raad, werd benoemd tot referendaris bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken, als hoofd van de (10e) afdeling Adel van dat ministerie.

Bij Koninklijk Besluit van 6 juli 1859, no. 46, werd het besluit van 1852 herzien, in diervoege, dat de behandeling der adelsaangelegenheden evenals de verdere werkzaamheden van de Hoge Raad van Adel werden opgedragen aan het Ministerie van Justitie en wel met ingang van 1 januari 1860. De afdeling Adelszaken vormde daar een zelfstandige afdeling, de zesde, van januari 1860 tot en met augustus 1876. Vanaf 1 september 1876 werden de adelsaangelegenheden behandeld bij een bureau van afdelingen die ook met andere taken belast waren:

- 1876 september - 1885 december: 2e afdeling (A)
- 1886 januari - 1901 juni: 1e afdeling (A)
- 1901 juli - 1908 januari: Algemeen Secretariaat
- 1908 februari - 1937 juli: 1e afdeling, bureau Adelszaken

Bij Koninklijk Besluit van 3 juli 1937 (Stb. 140) werd het Ministerie van Algemene Zaken ingesteld, waaraan onder meer de behandeling opgedragen werd van de adelszaken en wapens van publiekrechtelijke lichamen. Bij brief van 23 november 1937, no. 26 Kabinet, heeft de minister-president, minister van Algemene Zaken de behandeling van de adelszaken zoals die tot dusver aan het ministerie geschiedde, gedelegeerd aan de Hoge Raad van Adel. Deze delegatie van werkzaamheden heeft in de praktijk tot gevolg gehad dat de werkring van de Hoge Raad van Adel weer grotendeels dezelfde is geworden als die uit de periode 1814-1852. In verband met de ministeriële verantwoordelijkheid blijft de Hoge Raad uiteraard advies uitbrengen aan de minister van Algemene Zaken, sinds 1945 van Binnenlandse Zaken.

De afdeling Adelszaken was belast met:

- het doen van voordrachten aan de Koning(in) tot benoeming, erkenning, inlijving en verheffing in de Nederlandse adel;
- het doen vervaardigen van adelsdiploma's;
- het bijhouden van het Register van de Nederlandse adel en de daarbij behorende filiatierregisters;
- het doen van voordrachten aan de Koning(in) tot vaststelling van de wapens van publiekrechtelijke lichamen, waaronder het Rijkswapen en het grootzegel;
- het doen vervaardigen van wapendiploma's;
- het doen van voordrachten aan de Koning(in) tot vaststelling van standaarden en wapens van het Koninklijk Huis;
- het doen van voordrachten aan de Koning(in) tot vaststelling en verandering van adellijke geslachtsnamen;
- het doen van voordrachten aan de Koning(in) tot benoeming en ontslag van leden en secretaris van de Hoge Raad van Adel;

¹ Ontleend aan: De Hoge Raad van Adel, Geschiedenis en werkzaamheden ('s-Gravenhage 1966) 95-97.

- regeling der werkzaamheden van de Hoge Raad van Adel;
- het verstrekken van inlichtingen aan derden op genealogisch en heraldisch gebied.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het archief van de afdeling Adelszaken is chronologisch geordend. De stukken zijn geregistreerd, geïndiceerd en geklapperd door de afdeling Algemeen Secretariaat van het Ministerie. De agenda's, indices en klappers van de afdeling Adelszaken zijn, voor wat de periode 1860-1937 betreft, opgenomen in de series agenda's, indices en klappers van het Ministerie van Justitie. Deze registers verwijzen naar de stukken zoals ze thans zijn geordend. Daarnaast heeft de afdeling de stukken ook nog eens geregistreerd in 'staten van aantekening'. Daarop heeft de afdeling een alfabetisch namenregister vervaardigd, dat als algemene toegang op het gehele archief kan dienen.

In 1931 is het archiefgedeelte 1853-1876 augustus door het Ministerie van Justitie aan het Algemeen Rijksarchief overgedragen. Bij de inventarisatie van dat archiefgedeelte zijn de stukken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken daarvan afgescheiden.

Het archiefdeel 1860-1876 is vervolgens beschreven in de inventaris van H. Bonder, Archieven van het Departement van Justitie 1813-1876, in: Inventarissen van rijks- en andere archieven van rijkswege uitgegeven, voor zoover zij niet afzonderlijk zijn afgedrukt, IV ('s-Gravenhage, 1933) toegangnr: 2.09.01, onder de inventarisnummers 3821-3833. Het archiefdeel 1876-1937 is in 1937 overgegaan naar het Ministerie van Algemene Zaken, alwaar het, enige maanden later bij de delegatie van werkzaamheden op de Hoge Raad van Adel, aan dat college is overgedragen. Eind 1984 volgde de overdracht van dit archiefdeel door de Hoge Raad van Adel aan het Algemeen Rijksarchief, ten vervolge op het in 1982 en 1984 overgedragen overige archief van het Ministerie van Justitie (zie toegangnr 2.09.22).

In 1985 is het gehele archief geïnventariseerd. De bestanddelen uit de periode 1853-1876 zijn niet bijeen gevoegd, maar hebben hun plaats en nummering behouden, evenals de agenda's, indices en klappers.

Voorts zij nog vermeld dat het archief stukken bevat die behoren tot het archief van het Ministerie van Algemene Zaken. Het betreft hier stukken die zijn ontvangen en opgemaakt door dat ministerie vanaf de oprichting (juli 1937) tot aan de feitelijke delegatie van de werkzaamheden aan de Hoge Raad van Adel (oktober 1937). Deze stukken zijn in dit archief gelaten, omdat ze vermeld worden in de 'staten van aantekening' en in de klapper daarop.

Het Register van de Nederlandse adel, met de filiatierregisters zijn na 1937 verder bijgehouden door de Hoge Raad van Adel en worden derhalve tot het archief van dat college gerekend.

Uit het archief is niet vernietigd.

H.A.J. van Schie.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Overbrenging van een overheidsarchief

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

In het archief van het Ministerie van Justitie bevinden zich de stukken betreffende adelszaken uit de periode 1860-1937, bestaande uit de verbalen (besluiten en correspondentie), agenda's, indices en namenklappers.

periode	ministerie - afdeling	nummer toegang	inventarisnummers
1860-1876 augustus	Ministerie van Justitie, 6e afdeling	2.09.01	inv.nrs. 3281-3833
1876 september -1885	Ministerie van Justitie, 2e afdeling (A)	2.09.22	inv.nrs. 15986-15994
1886 - 1901 juni	Ministerie van Justitie, 1e afdeling (A)	2.09.22	inv.nrs 15995- 16010
1886 - 1901 juni	Ministerie van Justitie, 1e afdeling (A)	2.09.05	inv.nrs 1498-1505
1901 juli - 1908 jan	Ministerie van Justitie, Algemeen Secretariaat	2.09.22	inv.nrs. 16010-16017
1908 feb - 1937 juli	Ministerie van Justitie, 1e afdeling bureau Adelszaken	2.09.22	inv.nrs. 16017-16040, 14362-14370
1908 feb - 1937 juli	Ministerie van Justitie, 1e afdeling bureau Adelszaken	2.09.05	inv.nrs. 5887-5893
1937 juli - 1937 oktober	Ministerie van Algemene Zaken	2.09.22	inv.nrs. 16040

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

1-4	"Verbaal van het verhandelde", besluiten, ingekomen en minuten van uitgaande stukken. 1853-1859	4 pakken
1	1853-1854	
2	1855-1857	
3	1858	
4	1859	
5, ---	Agenda's van besluiten, ingekomen en minuten van uitgaande stukken. 1853-1857	1 pak
5	1853-1857	
---	1858-1859 De agenda's over deze jaren ontbreken.	
---	Index, met klapper, op het verbaal van het verhandelde, 1853-1859 Ontbreekt; zie voor de toegankelijkheid de klappers op de staten van aantekening, inventarisnummer 16048 van het archief van het Ministerie van Justitie na 1876 (nummer toegang: 2.09.22).	